

ДИВЉА ГУСКА

Радња романа *Дивља гуска* (*Gap*, 1915) смештена је у Токио са краја XIX века, када је јапанска нација била на значајној прекретници и у турбулентном времену драматичних промена. То је прича о укрштеним животним путевима, случајним сусретима и изневереним надањима. Краси је неодољива романтичност и дирљива приповест у којој се преплићу два виђења истих догађаја. Наратор, средовечни човек, са симпатијама прича о догађају из својих студентских дана, чији су актери његов друг, Окада, и наложница једног зеленаша, Отама.

19

Ево шта ми је испричао Окада.

Тог послеподнева, док су се облаци брзо премештали, а помамни ветар дунуо у једном ил' два налета и усковитлао прашину са пута, па би се опет стишао, Окаду је заболела глава јер је пола дана читао кинески роман, па је изашао из пансиона „Камиђо” не знајући куда ће, и из навике скренуо према улици Муензака. У глави му је било мутно. У сваком кинеском роману било је исто, а посебно у делу *Кинџеибаи*: на сваких десет, двадесет страна невиних описа, стајала је, као по договору, по нека непристојна сцена.

„Мора да сам, пошто сам читао такву књигу, ишао улицом са будаластим изразом на лицу”, рече Окада.

После неког времена, са десне стране је почињао камени зид имања породице Ивасаки и кад је пут постао блага низбрдица, са леве стране је опазио гомилу људи. Било је то баш испред куће коју је он увек нарочито загледао у пролазу, али је то била једина чињеница коју ми је Окада тада прећутао. Окупљене су биле све саме жене и било их је чак десетак. Пошто су то већином биле младе девојке, разговарале су нешто, галамећи, као кад птичице

цвркућу. Окада није схватао шта се дешава, нити је било времена да се у њему пробуди знатижеља да то сазна и кренуо је од средине пута којим је до тада ишао, два-три корака према њима.

Пошто су очи тог мноштва жена било упрте у само једну ствар, Окада је, пратећи њихове погледе, открио узрок целе галаме. Био је то кавез са птицама, који је висио изнад решеткистог прозора на кући. Није ни чудо што су жене галамиле. И Окада се запрепастио кад је погледао унутрашњост кавеза. Птица је летела унаоколо по тесном кавезу, бучно лепршајући крилима и крештећи. Окада се питао шта ли је тако узнемирило птицу, и кад је боље погледао, спазио је велику зелену змију, која је протурила врат у кавез. Изгледа да је гурнула главу између две бамбусове притке, али се чинило да их није поломила. Змија је ширином свог тела направила пролаз и угурала врат. Окада је пришао два-три корака ближе како би боље видео. Тако је стао иза наређаних рамена девојака. Као по договору, девојке, које су очигледно Окаду доживеле као спасиоца, направили су пролаз и пустиле га напред. Тада је Окада открио још једну нову чињеницу. Птица није била сама. Осим птице која је бежала унаоколо, лепршајући крилима, била је ту још једна, перја исте боје, коју је змија држала у чељустима. Иако је птици само једно крило било цело ухваћено змијиним чељустима, ваљда од страха, изгледала је као мртва, док јој је друго крило млитаво висило, а тело било меко као грумен памука.

У том тренутку, жена која је била нешто старија од осталих и очигледно газдарица куће, ужурбано, али ипак уздржано, обратила се Окади. Питала га је може ли нешто учинити са змијом. „Све девојке које су дошле у суседну кућу да уче занат одмах су пристигле у великом броју, али женска рука овде не може ништа учинити”, додаде жена. Једна од девојака рече: „Ова госпођа је чула птичју галаму, отворила је клизна врата и погледала, а кад је спазила змију, почела је да вришти, па смо ми зато оставиле посао и све дошле овамо, али ми ту стварно не можемо ништа, а уз то и наша учитељица није ту, а све и да јесте, она је старија госпођа, тако да ни она не би била од помоћи.” Учитељица је, уместо недељом, узимала слободан дан сваког првог и шестог дана у месецу, па су се ученице зато окупиле.

Док ми је то причао, Окада рече: „Та газдарица је била права лепотица.” Али, није ми рекао да је њено лице знао од раније и да ју је поздрављао сваки пут када би пролазио поред њене куће.

Пре него што је одговорио, Окада је пришао ближе кавезу да би погледао змију. Кавез је висио на прозору близу суседне куће учитељице шивења, а змија се приближила идући према њему

целом дужином испод стреха између ове две куће и протурила је врат унутра. Тело јој је лежало на укрштеним гредама стрехе као пребачени конопач, док јој је реп још увек био скривен иза стуба на ћошку куће. Била је то поприлично дугачка змија. Мора да је живела негде на имању породице Кага, обраслом бујним растињем, те је изашла осетивши скорашње промене ваздушног притиска, а успут је приметила ове птице у кавезу. И Окада је накратко био у недоумици шта да уради. Није ни чудо што жене нису могле ништа учинити.

„Да немате нешто оштро?“, упитао је Окада. Газдарица нареди једној девојци: „Донеси онај нож из кухиње.“ Девојка је по свој прилици била њена служавка; носила је летњи кимоно, *јуканџу*, налик оним код осталих девојака које су дошле у суседну кућу да уче занат, а преко кимона била јој је везана љубичаста трака од муслина. Девојка се по свој прилици забринула што ће змија бити сечена кухињским ножем којим она сече рибу, па је с негодовањем погледала газдарицу. „У реду је! Купићу ја теби нови“, рекла јој је газдарица. Чини се да је девојка пристала на то јер је утрчала у кућу и вратила се са кухињским ножем.

Окада је нестрпљиво узео нож, збацио са ногу нануле, *џеџа*, и подигао ногу на прозор са испустом. Гимнастика је била његова вештина. Лева рука је већ хватала укрштене греде стрехе. Окада је знао да кухињски нож, све и да је нов, није довољно оштар, тако да му од почетка и није била намера да змију пресече једним ударцем. Притискајући ножем змијино тело о укрштене греде, Окада је оштрицом два-три пута застругао напред-назад. Док је пробијао змијску крљушт, она је пружала отпор као да ломи стакло. У том тренутку змија је у чељустима већ угурала и главу птице чије је крило држала, а кад је осетила да је тешко повређена, покренула се као да се таласа, али и даље није хтела нити да испљуне свој плен, нити да извуче врат из кавеза. Окада је кухињски нож померио пет-шест пута напред-назад не опуштајући руку, све док тупа оштрица коначно није пресекла змију на пола, као месо на дасци за сечење. Доња половина змијиног тела, која се непрестано таласала, пала је прва уз туп ударац на место обрасло травом змијобрадом, где се кишница слива са стрехе. Затим се горња половина тела одвојила од горње прозорске греде, на којој се мигољила, и висила је млитаво, са вратом и даље у кавезу. Змијина глава, која је у чељустима држала половину птице, била је заглављена у кавезу између лучно савијених, али не и поломљених бамбусових притки и није могла испасти напоље, тако да је тежина горње половине тела оптеретила кавез и нагнула га за око четрдесет пет степени. Унутра је она преживела птичица

поново летела унаоколо, лепршајући крилима са таквом жестином да је било право чудо како није била потпуно исцрпљена.

Окада је повукао руку којом се држао за укрштене греде и скочио на земљу. До тог часа све девојке су без даха посматрале, а онда су две-три, које су до тада гледале, ушле у кућу учитељице шивења. „Морамо да скинемо тај кавез и извучемо змијин врат”, рекао је Окада гледајући газдаричино лице. Али, половина змијиног тела млитаво је висила док је из пресека црна крв капала по прозорској дасци, тако да ни газдарица ни служавка нису имале храбрости да уђу унутра и одвежу ланену врпцу на којој је висео кавез.

У том тренутку неко рече враголастим гласом: „Да вам ја спустим кавез?” Очи свих окупљених окренуше се према том гласу. Глас је припадао дечку из продавнице пића. Док је Окада убијао змију, тог суморног недељног послеподнева у улици Муензака није било пролазника и једино је тај дечко случајно наишао и посматрао је како Окада убија змију, док су му се на канапу њихале боца *sakea* и књига са рачунима. Када је, најзад, доња половина змијиног тела пала на траву змијобрад, дечко је спустио на земљу и боцу и књигу са рачунима, па је одмах узео камен и ударао отворену рану, зурећи у још увек живу доњу половину змијиног тела, која би се заталасала са сваким ударцем.

„Ако би могао, дечко, молим те”, замолила га је газдарица. Мала служавка је повела дечка кроз решеткаста врата и увела га у кућу. Он се убрзо појавио на прозору, попео се на прозорску даску на којој је стајала саксија са љиљаном и пропињући се колико год је могао, са ексера је скинуо ланену врпцу на којој је висео кавез. И пошто служавка није хтела да прихвати кавез, дечко је сишао са прозорске даске носећи кавез, отишао до улазних врата и изашао напоље.

„Ја ћу да држим кавез, а ти мораш да обришеш ону крв, а има је и на поду!”, дечко је надмено опоменуо служавку која је ишла за њим. „Стварно, брзо обриши крв!”, рече јој газдарица. Служавка се вратила унутра кроз решеткаста врата.

Окада је завирио у кавез који је дечко изнео. Једна птица је седела на пречки, дрхтећи од страха. Више од половине тела птице коју је ухватила змија, било је у њеним чељустима. Упркос томе што јој је тело било пресечено, змија је до последњег часа покушавала да прогута птицу.

Дечко је погледао Окаду и упитао га: „Да извадим змију?” „Да, можеш да је извадиш, али ако јој врат не подигнеш до средине кавеза, поломиће се притке које још увек издржавају”, рече Окада смешећи се. Дечко је вешто повукао змијин врат и покушао

да врховима прстију извуче птицу, па рече: „Ни мртва неће да је пусти.”

Ученице кројачког заната, које су до тада остале, ваљда су схватиле да ту више нема шта да се види, окупише се и уђоше кроз решеткаста врата суседне куће.

„Па, време је да и ја полако кренем”, рече Окада и осврну се око себе.

Мада је газдарица очигледно била заокупљена својим мислима, кад је чула ове речи, погледала је Окаду. И као да је покушала да нешто каже, али се поколебала и погледала у страну. Истога часа приметила је мало крви на Окадиној руци. „Гле, испрљали сте руку”, рекла је, позвала служавку и послала је да донесе ведро са водом до улаза. Док ми је Окада причао ову причу, није ми детаљно описао женино понашање, али ми је рекао: „Помислио сам како је жена лепо приметила то мало крви на мом малом прсту.”

Док је Окада прао руке, дечко који је до тада покушавао да извуче мртву птицу из змијиног грла, повика: „О, не!”

Газдарица која је стајала поред Окаде држећи савијен нови убрус, стављајући другу руку на отворена решеткаста врата, провирила је напоље и упитала: „Шта је било, дечко?”

Дечко одговори притискајући кавез раширеним прстима: „Ова преживела птица умало није излетела кроз рупу кроз коју је змија протурила врат!”

Окада је завршио са прањем руку и бришући их убрусом што му је дала жена, каза дечку: „Не склањај руке одатле!” Онда је затражио да му, ако имају, дају нешто чврсто попут јаког конца, како птица не би изашла кроз рупу на кавезу.

Жена је је мало размислила и упитала: „Може ли трака за косу?”

„Одлично”, одврати Окада.

Газдарица је послала служавку да из ладице на тоалетном сточићу донесе траку за косу. Окада је узео траку и унакрст уве-зао искривљене бамбусове притке.

„Е па, мој посао се овде завршава”, рече Окада и изађе на врата.

„Велико вам хвала”, одврати газдарица испраћајући га и као да је остала без речи.

Окада позва дечка: „Дечко! Кад си се већ толико намучио, да ли би могао још и да бациш змију?”

„Аха. Бацићу је негде у дубоки јарак у подножју низбрдице. Да немате негде канап?”, рече дечко и осврну се око себе.

„Имам канап и даћу ти га. Сачекај мало.” Газдарица нешто нареди служавки.

Окада је то искористио и рекао: „До виђења”, и кренуо је низбрдо не осврнувши се за собом.

Окада је ту завршио своју причу, погледао ме је и рекао: „Је л’ видиш? Нек’ је и због лепотице, али сам се ја поприлично намучио.”

„Јеси. Занимљиво је то што си убио змију због жене, као у митској причи; него мени се не чини да се ова прича ту завршава”, рекох му искрено оно што ми је лежало на срцу.

„Не причај глупости. Да прича није завршена, не бих је ником открио.” Окада ми је овако одговорио и чини ми се да се није претварао. Али, као да је био помало разочаран због оваквог привременог краја.

Док сам слушао Окадину причу, рекао сам му да личи на митску причу, али му нисам открио да ми је заправо синула једна друга мисао. Помислио сам да није можда Окада, који је изашао прекинувши на пола читање романа *Кинџеубаи*, срео јунакињу тог романа, Кинрен.

Међу студентима није било никог ко није знао за име Суезоа, који се уздигао са места домара на факултету и сада је давао новац на зајам. Чак и они који нису позајмљивали новац, знали су макар његово име. Али, било је и оних који нису знали да је жена из улице Муензака, Суезоова наложница. Окада је био један од њих. Ја у то време још увек нисам знао све о тој жени, али сам ипак знао бар то да је Суезо тај који држи наложницу у кући поред учитељице шивења. У поређењу са Окадиним, моје знање је било за један степен веће.

Превела с јапанског
Данијела Васић